

Protocol Meldcode

Meldcode kindermishandeling

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	<i>3</i>
<i>De Meldcode</i>	<i>4</i>
<i>Overzicht wettelijk verplichte stappen</i>	<i>6</i>
<i>Omschrijving van de stappen</i>	<i>8</i>
<i>Wettelijke verplichtingen</i>	<i>15</i>
<i>Participatie van kinderen</i>	<i>20</i>
<i>Bijlage(n)</i>	<i>23</i>
<i>Meld-, overleg- en aangifte plicht bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker of houder</i>	<i>39</i>
<i>Grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling</i>	<i>52</i>

Inleiding

Wanneer we binnen kinderopvang Flekss geconfronteerd worden met signalen van kindermishandeling in de thuissituatie, een geweld- of zedendelict door een medewerker van de kinderopvang of seksueel grensoverschrijdend gedrag door kinderen op de opvang is het van belang dat hier op een professionele manier mee wordt omgegaan. Dit protocol is, met inachtneming van geldende wetgeving, opgesteld om handvatten te bieden in dit soort situaties.

Dit protocol is speciaal toegeschreven op de kinderopvang Flekss en is bedoeld voor iedereen die erin werkzaam is. In dit protocol vind je vijf delen te verdelen in;

1. Meldcode
2. Overzicht wettelijke stappen
3. Omschrijving van de stappen
4. Wettelijke verplichtingen
5. Participatie van kinderen

De Meldcode

De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers: *Meldnormen*, *Situaties van Onveiligheid* en de *Afwegingsvragen*.

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure.
2. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid
- Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing)

Acute onveiligheid

Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de *afwezigheid* van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure

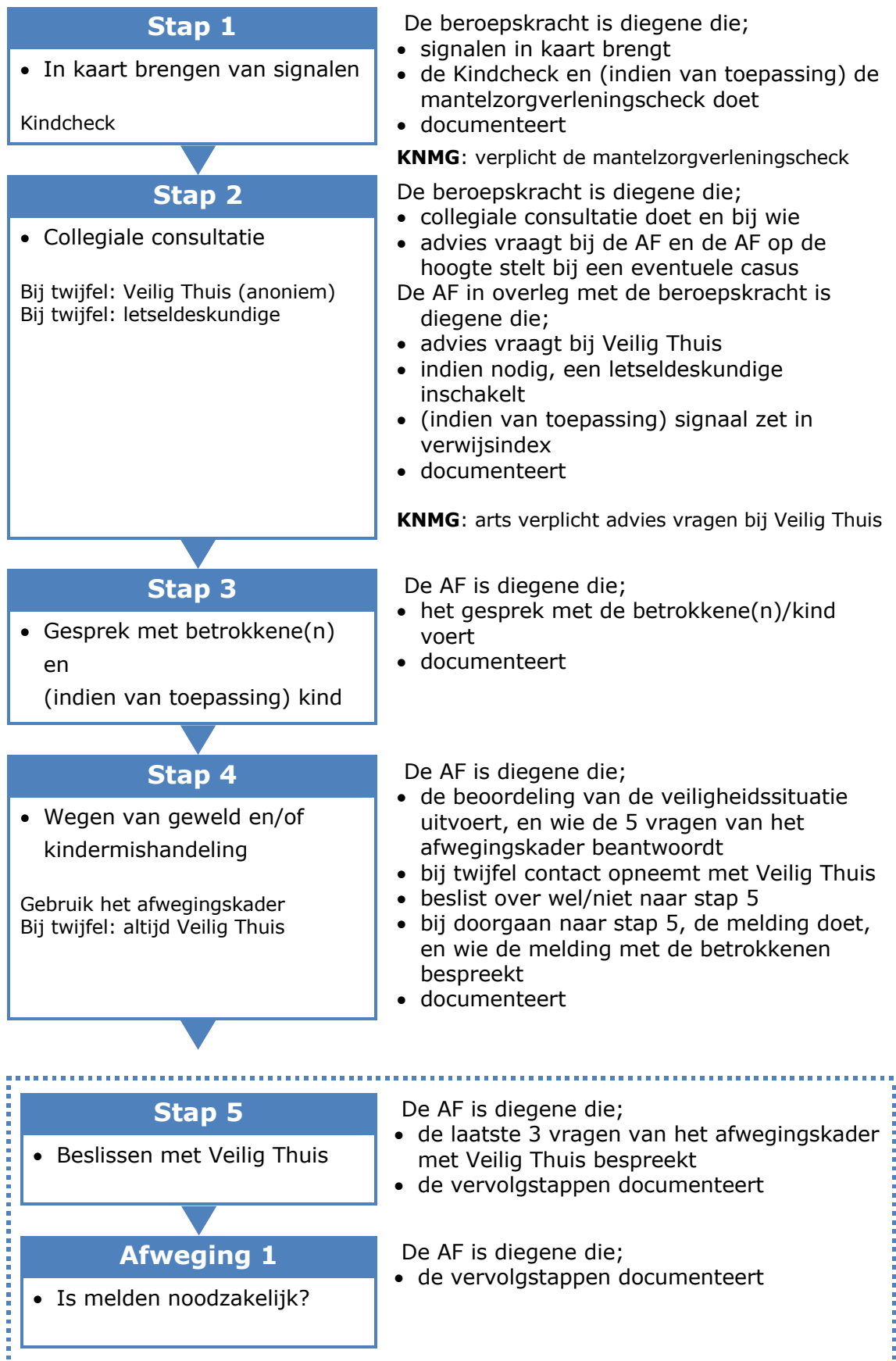
Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in de bijlage(n).

Afwegingsvragen

Het *afwegingskader* (toe te passen in stap 4), bevat de vijf *afwegingsvragen* waarmee beroepskrachten bij de twee beslissingen, die in stap 5 van de meldcode moeten worden genomen, worden ondersteund.

Overzicht wettelijk verplichte stappen

Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid

Afweging 2

- Is hulpverlening (ook) mogelijk?

De AF is diegene die;

- de vervolgstappen documenteert

Omschrijving van de stappen

De stappen die worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt, maar deze volgorde staat niet vast en kan in de praktijk anders verlopen. Waar het om gaat, is dat de beroepskracht op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, voordat hij/zij besluit om al dan niet een melding te doen. Als er gedurende het doorlopen van de stappen in de meldcode geen zorgen meer bestaan dan kan de meldcode worden afgesloten. Dit wordt dan gedocumenteerd door de aandachtsfunctionaris.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Hoe worden binnen Flekss kinderopvang de signalen in kaart gebracht?

De beroepskracht brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of juist ontcrachten in kaart en legt deze vast in ons beveiligde overdrachtssysteem. De beroepskracht legt ook alle contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Wanneer er signalen worden opgepikt wordt dit tijdens overdrachten met ouders altijd besproken. *Een uitzondering wordt gemaakt wanneer sprake kan zijn van disclosure, hierbij worden andere stappen ondernomen zoals eerder vermeld. * Bij de overdrachten worden alleen feitelijkheden en zaken die opvallen besproken. Daarnaast kan altijd de pedagogisch coach het kind in de groep observeren alsook de ouders met het kind tijdens contactmomenten.

- Hoe en wanneer wordt de Kindcheck gedaan?

De kindcheck wordt bij Flekss kinderopvang eigenlijk altijd gedaan bij de start van het contract van het kind. Hierbij wordt er uit interesse gevraagd naar eventuele broertjes of zusjes. Deze informatie kunnen medewerkers ten alle tijden terugvinden in ons systeem KOV-net. Bij eventuele vermoedens van kindermishandeling of grensoverschrijdend gedrag wordt er gecheckt of deze gegevens nog up to date zijn.

- Hoe en door wie wordt er bij signalen/vermoedens van eengerelateerd geweld gehandeld?

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eengerelateerd geweld. In deze gevallen wordt er altijd advies gevraagd aan Veilig Thuis door de aandachtsfunctionarissen (AF) binnen Flekss. De AF zijn altijd telefonisch te bereiken of via het mailadres af@flekss.nl

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigt plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties.

- Wat er wordt gedocumenteerd en door wie?

In stap 1 wordt er gedocumenteerd door de medewerkers die op de BSO werken. Wij werken met een overdrachtssysteem dat beveiligd is en alleen door desbetreffende medewerkers op de groep in te zien is. Hierin worden alle signalen feitelijk beschreven zodat ze in vervolgstappen altijd terug kunnen worden gehaald en gedocumenteerd kunnen worden door de AF.

Stap 2: Collegiale consultatie

- Wanneer neemt een medewerker contact op met de aandachtsfunctionaris?
Wanneer de beroepskracht signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, dan is het belangrijk dit te overleggen met je mede collega's op de desbetreffende groep. Bespreek eventuele signalen en verzamel alles in een document zodat er een eenduidig verhaal kan worden overgedragen aan de AF.
- Wat wordt er gedaan 'bij twijfel'?
Wanneer medewerkers twijfelen over bepaalde signalen, nemen ze altijd contact op met de aandachtsfunctionaris binnen Flekss. Samen schakelen zij met Veilig Thuis om de twijfels te bespreken. Wij kiezen ervoor dit samen te doen, omdat de medewerkers op de groep het desbetreffende kind goed kennen en de AF kennis hebben over alles rondom de meldcode.
- Indien nodig, wie schakelt een letseldeskundige in? En hoe wordt dit gedaan?
Wanneer nodig zal de AF binnen Flekss contact opnemen met een letseldeskundige. De medewerkers die letsel signaleren zullen direct contact opnemen met de AF, waarnaar zij gelijk bellen naar een letsteldeskundige.
- Wat er wordt gedocumenteerd?
Tijdens stap 2 wordt de uitkomst van de collegiale consultatie besproken en het daaropvolgende overleg met de AF van Flekss. Daarnaast wordt er beschreven hoe de vervolgstappen eruit zullen gaan zien en de taakverdeling daarbij.
- Hoe en wie overweegt en beslist over een verwijzing in de verwijsindex?
Bij het gebruik van de verwijsindex is de AF altijd degene die overweegt en beslist om deze te gebruiken. Zij hebben zicht over het proces van de casus en kunnen het beste overwegen welke beslissing er gemaakt moet worden.
- Wanneer pedagogisch medewerkers twijfelen kunnen zij altijd samen met de aandachtsfunctionaris contact opnemen met Veilig Thuis om advies te vragen.

Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind

!! *Een uitzondering hierop is wanneer het kind een 'onthulling' gedaan heeft. Dit noemen we Disclosure. Dit wijst op direct gevaar voor het kind. De organisatie zal in dit geval direct met Veilig Thuis overleggen en deze stap kan indien nodig overgeslagen worden. * !!

- Wie beslist er over wie er in gesprek gaat met de betrokkene(n) en (indien van toepassing) met het kind?

De aandachtsfunctionaris binnen Flekss is diegene die beslist wie er in gesprek gaat met de betrokkene(n). Hierbij wordt er gekeken naar wie er betrokken zijn bij de casus, welke signalen door wie gesignaleerd zijn en of er al eerder gesproken is met betrokkenen. In meeste gevallen kiezen wij er als Flekss kinderopvang voor om een betrokken pedagogisch professional samen met een leidinggevende en AF in gesprek te laten gaan met de betrokkene(n).

- Wie bereidt het gesprek met de betrokkene(n) en eventueel het kind voor?

Wanneer er een gesprek met betrokkene(n) voorbereidt moet worden is dit altijd met de signalerende pedagogisch professional, de AF en een leidinggevende. Dit doen wij om korte lijnen te houden en te zorgen dat het gesprek zo goed mogelijk voorbereid is en er vanuit meerdere referentiekaders gekeken kan worden naar de situatie.

Wanneer er een gesprek met het kind plaats gaat vinden is het van belang om ook de pedagogisch coach in te lichten om te zorgen dat dit gesprek zo goed mogelijk verloopt.

- Wat er wordt gedocumenteerd in stap 3?

In stap 3 wordt er door de aandachtsfunctionaris gedocumenteerd. Dit bevat de voorbereiding van eventuele gesprekken. Hierbij wordt ook de taakverdeling beschreven. De uitkomst van het gesprek en de vervolgstappen hiervan zullen ook worden gedocumenteerd. Daarnaast blijven pedagogisch professionals signaleren op de groep en documenteren dit in het beveiligde overdrachtssysteem.

Stap 4: Wegen van geweld en/of kindermishandeling

- Hoe en met wie worden de vijf afwegingsvragen doorlopen.

Zie tabel hieronder.

- Hoe en met wie wordt de beoordeling van de veiligheidssituatie (a.d.h.v. stap 1 t/m 4) uitgevoerd?

De aandachtsfunctionaris doorloopt de gehele casus nogmaals. Daarna wordt er overleg gepleegd met de vaste medewerkers op de groep.

- Hoe wordt er 'bij twijfel' advies gevraagd bij Veilig Thuis?

Wanneer er een twijfel is binnen een casus wordt er **altijd** advies gevraagd bij Veilig thuis. *De aandachtsfunctionarissen zullen de casus voorleggen bij Veilig Thuis en om advies vragen voor eventuele verdere stappen. Hier is geen uitzondering op, Veilig Thuis wordt bij twijfel altijd betrokken.*

- Wie is er aan de hand van de afwegingsvragen verantwoordelijk voor de beslissing wel/niet melden bij Veilig Thuis (door te gaan naar stap 5 of niet)?

De AF binnen Flekss is degene die naar aanleiding van alle doorgenomen stappen beslist of er wel/niet een melding wordt gemaakt bij Veilig Thuis. Zij zorgen

ervoor dat er met alle betrokkene(n) geschakeld is en zijn verantwoordelijk voor de uiteindelijke beslissing om wel of niet te melden.

- Indien er is besloten om door te gaan naar stap 5, hoe en met wie het besluit wordt genomen over de keuze: 'Melden is noodzakelijk' of 'Hulp inzetten is ook mogelijk'.

De keuze wordt gemaakt door de aandachtfunctionarissen, zij hebben contact met Veilig Thuis en met de betrokken collega's daarna maken zij de uiteindelijke beslissing.

- Wie, indien er is besloten om door te gaan naar stap 5, de melding doet bij Veilig Thuis.

De melding wordt altijd gedaan door de aandachtsfunctionarissen. Wij maken een melding via het online formulier voor professionals. Deze vullen de aandachtsfunctionarissen samen met de betrokken medewerker in om tot een volledig verslag te kunnen komen.

- Hoe de antwoorden op de laatste drie vragen van het afwegingskader worden voorbereidt en met wie.

De aandachtsfunctionarissen zorgen ervoor dat de gehele casus nogmaals doorlopen wordt. Ze zorgen dat de tijdlijn kloppend is en communiceren met Veilig Thuis over de gemaakte stappen en daarna worden de laatste drie stappen met Veilig Thuis overlegd.

- Wie, indien er is besloten om door te gaan naar stap 5, het gesprek over de melding met de betrokkenen voert en hoe dit wordt gedaan.

Wanneer we besluiten om naar stap 5 te gaan zal de betrokken medewerker het gesprek aangaan met de betrokkenen. Hierbij is ook altijd de aandachtsfunctionaris aanwezig. We nodigen de betrokken uit voor een gesprek op locatie. Wanneer ouders niet in staat zijn om naar locatie te komen laten wij telefonisch weten een melding te gaan maken.

- Wat de vervolgstappen zijn als er aan de hand van de afwegingsvragen niet wordt doorgedaan naar stap 5.

Wanneer er niet besloten wordt om door te gaan naar stap 5 zorgen wij dat er goed gemonitord wordt door de betrokken medewerkers op de groep. De casus wordt bijgehouden en alle overdrachten worden doorgegeven. De aandachtsfunctionarissen zijn hier verantwoordelijk voor.

Wordt er besloten om hulp te bieden vanuit de organisatie dan worden de vervolgstappen opgepakt door de aandachtsfunctionaris. Zij kunnen kijken naar de mogelijkheden om zelf hulp te bieden binnen de organisatie en sturen degene aan die dat eventueel gaan doen.

- Wat er wordt gedocumenteerd. (voorbeeld: uitkomst afwegingsvragen, beoordeling veiligheid, eventueel advies van Veilig Thuis).

Tijdens het gehele proces wordt alles gedocumenteerd wat er gebeurt. Hierin

staat de uitkomst van de afwegingsvragen de beoordeling van de veiligheid en het eventuele advies gegeven door Veilig Thuis.

Vijf afwegingsvragen

Meldnorm 1	1	<i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i> Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.	<i>Hoe en door wie wordt deze stap doorlopen?</i> De aandachtfunctionaris samen met de vaste medewerker op de groep doorloopt deze stap. Hierbij let de aandachtfunctionaris op of er via het protocol gewerkt wordt.
	2	<i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i> Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.	<i>Hoe en door wie wordt deze stap doorlopen?</i> De aandachtfunctionaris samen met de vaste medewerker op de groep doorloopt deze stap. Hierbij let de aandachtfunctionaris op of er via het protocol gewerkt wordt en is verantwoordelijk voor de keuzes die gemaakt worden.
Meldnormen 2 en 3	3	<i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i> Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.	<i>Hoe en door wie wordt deze stap doorlopen?</i> De aandachtfunctionaris samen met de vaste medewerker op de groep doorloopt deze stap. Hierbij let de aandachtfunctionaris op of er via het protocol gewerkt wordt en is verantwoordelijk voor de keuzes die gemaakt worden.

	4 <i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i> Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.	<i>Hoe en door wie wordt deze stap doorlopen?</i> De aandachtfunctionaris samen met de vaste medewerker op de groep doorloopt deze stap. Hierbij let de aandachtfunctionaris op of er via het protocol gewerkt wordt en is verantwoordelijk voor de keuzes die gemaakt worden.
	5 <i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i> Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.	• <i>Hoe en door wie wordt deze stap doorlopen?</i> De aandachtfunctionaris samen met de vaste medewerker op de groep doorloopt deze stap. Hierbij let de aandachtfunctionaris op of er via het protocol gewerkt wordt en is verantwoordelijk voor de keuzes die gemaakt worden.

*Wanneer er een twijfel is binnen een casus wordt er **altijd** advies gevraagd bij Veilig thuis. De aandachtfunctionarissen zullen de casus voorleggen bij Veilig Thuis en om advies vragen voor eventuele verdere stappen. Hier is geen uitzondering op, Veilig Thuis wordt bij twijfel altijd betrokken.

Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis:

1: Is melden noodzakelijk?

2: Is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?

De melder neemt bij een melding samen met Veilig Thuis de laatste drie vragen van het afwegingskader door.

- Wie is er verantwoordelijk voor toezicht op verandering/verbetering van de zorgen?
De aandachtfunctionarissen binnen Flekss zijn er verantwoordelijk voor dat er toezicht blijft op verandering of verbetering van de zorgen. Zij schakelen met de medewerkers op de locaties en zorgen en sturen de medewerkers aan.
- Wanneer er samen met Veilig Thuis wordt besloten om hulp in te zetten vanuit de eigen organisatie dan zorgt de aandachtfunctionaris binnen Flekss dat deze hulp ingezet gaat worden. Aandachtfunctionarissen hebben contact met de betrokkenen en houden toezicht over de hulp.
- Wat er wordt gedocumenteerd?
Er wordt gedocumenteerd wanneer een melding gedaan is, wie de melding heeft gedaan, waar de melding over gaat en wat de uitkomst geweest is van de laatste drie vragen in de meldcode die in overleg met Veilig Thuis besproken zijn. Tot slot wordt er gedocumenteerd hoe het vervolg eruit gaat zien/gemonitord gaat worden.

Wettelijke verplichtingen

Verantwoordelijkheid

Beschrijf hier wie er verantwoordelijk is voor iedere stap van de meldcode. Bijvoorbeeld een pedagogisch medewerker die de signalen bespreekt met de aandachtsfunctionaris van de organisatie. Daarnaast moet de organisatie in het protocol Meldcode vastleggen wie eindverantwoordelijk is voor de beslissing om wel of geen melding te doen.

Verantwoordelijkheden binnen de organisatie met betrekking tot de meldcode. Om het voor beroepskrachten mogelijk te maken in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en de stappen van de meldcode te kunnen zetten, draagt Flekss er zorg voor dat:

De houder of directie:

- stelt een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling (mogelijk de direct leidinggevende of bemiddelingsmedewerker) aan
- zorgt ervoor dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de beroepskrachten te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode
- investeert in nascholing van zittend personeel in de kinderopvangorganisatie (staf/management en beroepskrachten): zorgt voor kennis en vaardigheden inzake het herkennen van en omgaan met een vermoeden van seksueel misbruik, waarbij de ontwikkeling van de seksualiteit van kinderen en het bespreekbaar maken van de eigen normen en waarden aan de orde komt

De aandachtsfunctionaris:

- neemt de meldcode op in het veiligheids- of gezondheidsbeleid van de kinderopvangorganisatie
- biedt regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aan beroepskrachten, zodat zij voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de meldcode
- laat de meldcode en bijbehorende routes aansluiten op de werkprocessen binnen de kinderopvangorganisatie
- evalueert de werking van de meldcode regelmatig en zet zo nodig acties in gang om de toepassing van de meldcode te optimaliseren
- geeft binnen de kinderopvangorganisatie en onder ouders bekendheid aan het doel en de inhoud van de meldcode
- maakt afspraken over de wijze waarop Flekss de

- verantwoordelijkheid opschaaft indien de signalering en verwijzing voor een kind stagneert;
- draagt eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de meldcode en het eventueel doen van een melding

De pedagogisch medewerker:

- Draagt zorg voor het signaleren op de groepen. Zij zijn degene die contact hebben met de kinderen en een signalerende functie hebben.
- Legt contact met de aandachtsfunctionaris wanneer zij na overleg met collega's nog steeds een vermoeden hebben van kindermishandeling/grensoverschrijdend gedrag.

Vertrouwelijke informatie

Algemene zwijgplicht

Iedere beroepskracht die individuele cliënten (jeugd)hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Dit geldt ook voor beroepskrachten in de kinderopvang. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de beroepskracht om, kort gezegd, geen informatie over kinderen en ouders aan derden te verstrekken, tenzij daarvoor toestemming bestaat. Voor de kinderopvang geldt dat hiervoor dus toestemming van ouders noodzakelijk is. Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de cliënt het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken. Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoend mee kunnen of willen werken. Hiermee wordt ook vertrouwelijke informatie bedoeld.

Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met een cliënt of patiënt is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt. NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. Alle stappen van de meldcode zijn zorgvuldig doorlopen, en de gesprekken met de betrokkene(n) zijn gevoerd.

Documenteren

	Wie?	Wat?
Stap 1	Pedagogisch medewerker	In stap 1 worden alle bijzonderheden bijgehouden. De medewerkers typen elke dag een overdracht in KOVnet.
Stap 2	Pedagogisch medewerker	Bij veel bijzonderheden vindt er overleg plaats tussen de medewerkers. Wanneer er een vermoeden is van kindermishandeling/huiselijk geweld wordt de aandachtsfunctionaris ingeschakeld.
Stap 3	Aandachtsfunctionaris	De AF legt vast wat er besproken is met de pedagogisch medewerker. Documenteert de voorbereiding van eventueel gesprek met betrokkene(n).
Stap 4	Aandachtsfunctionaris	De AF documenteert wat er in stap 3 besproken/ondernomen is. Verder staat hierin staat de uitkomst van de afwegingsvragen de beoordeling van de veiligheid en het eventuele

		advies gegeven door Veilig Thuis.
Stap 5	Aandachtsfunctionaris	Er wordt gedocumenteerd wanneer een melding gedaan is, wie de melding heeft gedaan, waar de melding over gaat en wat de uitkomst geweest is van de laatste drie vragen in de meldcode die in overleg met Veilig Thuis besproken zijn. Tot slot wordt er gedocumenteerd hoe het vervolg eruit gaat zien/gemonitord gaat worden.

Instructie gebruik Kindcheck

De Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De Kindcheck vindt plaats in **stap 1 van de Meldcode**.

De Kindcheck geldt voor alle beroepskrachten die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. De Kindcheck is gericht op beroepskrachten die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun (klein-)kinderen, en daarom ook niet beschikken over kindsignalen.

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de beroepskracht zich, vanwege de ernstige situatie van zijn volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. De Kindcheck geldt als een beroepskracht meent dat er, vanwege de toestand van zijn volwassen cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

- Ook het contact met een adolescent waarbij de beroepskracht zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck;

- De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Heeft u twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloopt u de stappen van de Meldcode. U legt eerst vast door welke signalen bij de ouder u twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volgt u de verdere stappen van de Meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

Deskundigheid eerdergerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eerdergerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. U kunt een op het gebied van eerdergerelateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eerdergerelateerd geweld bij de politie of een andere in uw eigen Meldcode vermelde deskundige op dit specifieke terrein.

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eerdergerelateerd geweld. In deze gevallen wordt er altijd advies gevraagd aan Veilig Thuis door de aandachtsfunctionarissen binnen Flekss. Deze zijn altijd telefonisch te bereiken of via het mailadres af@flekss.nl

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigt plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties.

Verwijsindex risicojongeren

De verwijsindex geldt alleen voor organisaties die bevoegd zijn om met de verwijsindex te werken. De organisatie moet zijn medewerkers op de hoogte stellen van de meldingsprocedure voor de Verwijsindex risicojongeren.

Bij Flekss Kinderopvang wordt er geen gebruik gemaakt van de Verwijsindex.

Participatie van kinderen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen.

Om de participatie van kinderen op te nemen in uw protocol zijn de negen opgestelde actiepunten uit de "*Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling*" (VWS, 2018) omgezet in concrete vragen.

1. Termen

Binnen dit protocol spreken we primair over kinderen en ouders. In sommige wettelijke teksten wordt de term 'cliënt' gebruikt. Voor de kinderopvangorganisatie Flekss gaat het echter altijd om het kind en diens ouders/verzorgers.

Binnen stap 3 van de meldcode wordt het kind expliciet benoemd als gesprekspartner. Wanneer de leeftijd en ontwikkeling van het kind dit toelaten, wordt het kind betrokken bij het gesprek over signalen en zorgen. Het kind wordt gezien als een belangrijke bron van informatie over zijn of haar eigen situatie.

2. Informatie over het proces

Kinderen hebben recht op duidelijke en begrijpelijke informatie wanneer er zorgen zijn over hun veiligheid of welzijn. De pedagogisch medewerker en de aandachtsfunctionaris zorgt ervoor dat het kind – op een leeftijdsadequate manier – uitleg krijgt over wat er gebeurt.

Het kind krijgt uitleg krijgen over:

- Wie betrokken zijn bij de situatie (bijvoorbeeld pedagogisch medewerker, aandachtsfunctionaris of Veilig Thuis);
- Wat deze personen doen en waarom;
- Wanneer bepaalde stappen plaatsvinden;
- Welke zorgen er zijn over het welzijn of de veiligheid van het kind;
- Welke beslissingen worden genomen en door wie;
- Wanneer en waarover terugkoppeling kan plaatsvinden, bijvoorbeeld vanuit Veilig Thuis;
- Op welke manier het kind kan meedenken, vragen stellen of zijn of haar mening kan geven;
- De mogelijkheid om aan te geven wanneer het kind ergens moeite mee heeft of het ergens niet mee eens is.

Deze informatie wordt zoveel mogelijk gegeven door een vertrouwde pedagogisch medewerker of de aandachtsfunctionaris. Zij zorgen ervoor dat het gesprek aansluit bij de leeftijd, ontwikkeling en beleavingswereld van het kind.

3. Informatie over veilig opgroeien

Binnen Flekss wordt met kinderen gesproken over wat veilig opgroeien betekent. Pedagogisch medewerkers spelen hierin een belangrijke rol. Zij leggen kinderen op een begrijpelijke manier uit dat ieder kind recht heeft op veiligheid, zorg en respect.

Kinderen krijgen uitleg over:

- Het recht om veilig op te groeien;

- Wat een normale en respectvolle omgang tussen ouders en kinderen inhoudt;
- Dat het niet hun schuld is wanneer er thuis of ergens anders problemen zijn.

Wanneer er zorgen zijn over de thuissituatie wordt expliciet benoemd dat het kind geen schuld heeft aan de situatie. Het 'ontschuldigen' van het kind gebeurt door de pedagogisch medewerker of aandachtsfunctionaris tijdens gesprekken met het kind. Hierbij wordt benadrukt dat het goed is dat het kind zijn of haar verhaal deelt.

Recht op eigen mening

Kinderen hebben het recht om hun mening te geven over situaties die hen aangaan. Binnen Flekss wordt dit recht besproken door de pedagogisch medewerker of de aandachtsfunctionaris.

Het kind wordt geïnformeerd over:

- Het recht om betrokken te worden bij gesprekken over zijn of haar situatie;
- Het recht om een eigen mening te geven;
- Dat het kind vragen mag stellen en mag aangeven wat het zelf belangrijk vindt.

Wanneer er zorgen zijn, wordt het kind – passend bij leeftijd en ontwikkeling – gevraagd hoe hij of zij de situatie ervaart en wat het kind daarvan vindt.

5. Vragen en luisteren naar de visie van het kind

Tijdens gesprekken met het kind staat luisteren centraal. De pedagogisch medewerker of aandachtsfunctionaris stelt open vragen en geeft het kind de ruimte om zijn of haar verhaal te vertellen.

Er wordt onder andere gesproken over:

- Hoe het kind de huidige situatie ervaart;
- Wat het kind denkt dat er aan de hand is;
- Wat het kind zelf belangrijk vindt;
- Eventuele oplossingen of ideeën die het kind zelf aandraagt;
- Wat het kind vindt van mogelijke beslissingen of stappen die worden overwogen.

Het kind wordt niet ondervraagd, maar ondersteund om zijn of haar verhaal op een veilige manier te vertellen.

6. De mening van het kind in de besluitvorming

De mening van het kind wordt, waar mogelijk, meegenomen in de besluitvorming. De aandachtsfunctionaris en betrokken pedagogisch medewerkers bespreken met elkaar wat het kind heeft verteld en hoe deze informatie kan bijdragen aan het bepalen van vervolgstappen.

Hoewel volwassenen uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor de beslissingen, wordt het perspectief van het kind serieus genomen. Indien passend wordt aan het kind teruggekoppeld welke beslissingen zijn genomen en waarom.

7. Route bij disclosure

Wanneer een kind zelf vertelt dat er sprake is van mishandeling, verwaarlozing of seksueel misbruik (disclosure), wordt dit altijd serieus genomen.

De pedagogisch medewerker:

- Luistert rustig naar het kind;
- Bedankt het kind voor het vertellen;

- Belooft geen geheimhouding maar legt uit dat er hulp nodig kan zijn;
- Geeft aan dat het goed is dat het kind dit heeft verteld.

De medewerker meldt dit direct bij de aandachtsfunctionaris. Vervolgens wordt, conform het protocol, contact opgenomen met Veilig Thuis om advies te vragen of een melding te doen. De aandachtsfunctionaris bespreekt – indien passend – met het kind wat de vervolgstappen zijn en wie hierbij betrokken worden.

8. Steun

Ook na een melding of overdracht blijft de kinderopvang een belangrijke steunplek voor het kind. Pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat het kind zich gezien en gehoord blijft voelen op de opvang.

Dit kan bijvoorbeeld door:

- Extra aandacht en emotionele ondersteuning;
- Regelmatige check-ins met het kind;
- Het bieden van een veilige en voorspelbare omgeving.

De aandachtsfunctionaris onderhoudt, indien nodig, contact met Veilig Thuis en andere betrokken hulpverleningsinstanties. Wanneer dit passend is, wordt het kind geïnformeerd over de voortgang op een manier die aansluit bij zijn of haar leeftijd.

9. Tips voor gesprek

Binnen Flekss wordt bij gesprekken met kinderen gebruik gemaakt van professionele gesprekstechnieken. Medewerkers kunnen hierbij gebruikmaken van:

- De "Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling" (VWS, 2018);
- De gesprekstips zoals opgenomen in bijlage 6 van dit protocol;
- Interne coaching en ondersteuning door de pedagogisch coach/aandachtsfunctionaris.

Belangrijke uitgangspunten bij gesprekken met kinderen zijn:

- Een veilige en rustige omgeving;
- Open vragen stellen;
- Niet oordelen of invullen voor het kind;
- Aansluiten bij de leeftijd en het taalniveau van het kind;
- Het tempo van het kind volgen.

Op deze manier wordt de participatie van kinderen binnen het meldcodeproces zo goed mogelijk gewaarborgd.

Bijlage(n)

Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van de kinderopvang, bijvoorbeeld: kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, gastouderbureau, buiten/tussenschoolse opvang.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	• Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.

- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	• Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of

(medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.

- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïdepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.
- Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.
- Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.
- Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld.
- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.
- Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eergeerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.
Voorbeelden	

Bijlage 2. Sociale kaart

Het is belangrijk om de sociale kaart zo volledig mogelijk aan te passen en in te vullen met de organisaties en instanties van de regio waar uw kinderopvangorganisatie gevestigd is en dit op een zichtbare plaats voor alle beroepskrachten beschikbaar te stellen.

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss - Regio Breda

Locaties: De Rietvink, De Doelen, De Fontein, Kraaienest, De Wildert, Mathenesse 1, 2 en 3, De Lanties, De Drie Linden, De Groenstraat, BSO+

Organisatie: Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112

Organisatie: huisartsenpost Breda (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 076-5258500 (huisartsenpost Breda)

Organisatie: Veilig Thuis (in regio)

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis

Adres : St. Ignatiusstraat 254, 4817 KK Breda

Telefoonnummer : 0800-2000

E-mailadres : info@veiligthuiswb.nl

Organisatie: Algemeen Maatschappelijk Werk (in regio)

Contactpersoon : Medewerker Maatschappelijk Werk

Adres : Willemstraat 20

Telefoonnummer : 076-5305888

E-mailadres : info@imwbreda.nl

Organisatie: Jeugdzorg (in regio)

Contactpersoon : Medewerker Jeugdzorg

Adres : Willemstraat 20

Telefoonnummer : 0800-4440003

E-mailadres : wijkteam@cjgbreda.nl

Organisatie: GGD (in regio)

Contactpersoon : Medewerker GGD

Adres : Doornboslaan 225-227

Telefoonnummer : 088-6392000

Organisatie: Jeugdgezondheidszorg (in regio)

Contactpersoon : Medewerker Jeugdgezondheidszorg

Adres : Doornboslaan 225-227

Telefoonnummer : 088-6392000

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoon : 076-3034242

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss - Regio Etten-leur
Locaties: De Nowies, Kerkwerve, Focus.

Organisatie: Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112

Organisatie: Huisartsen Etten-Leur (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 076-5012378 (huisartsenpost Etten-Leur)

Organisatie: Veilig Thuis West- Brabant

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis
Adres : St. Ignatiusstraat 254, 4817 KK Breda
Telefoonnummer : 0800-2000
E-mailadres : info@veiligthuiswb.nl

Organisatie: Surplus, algemeen Maatschappelijk Werk

Contactpersoon : Medewerker Maatschappelijk Werk
Adres : Kerkwerve 46, 4873 CJ Etten-Leur
Telefoonnummer : 076-2082200
E-mailadres : behandelteam@surplus.nl

Organisatie: Jeugdzorg, CJG

Contactpersoon : Medewerker CJG
Adres (hoofdkantoor) : Kerkwerve 58, 4873 CJ Etten-Leur
Telefoonnummer : 076-5040159
E-mailadres : info@cjgelzu.nl

Organisatie: GGD West Brabant

Contactpersoon : Medewerker GGD
Adres Hoofdkantoor : Doornboslaan 225-227, 4816CZ Breda
Telefoonnummer : 088-6392000
E-mailadres : contact@ggdhvb.nl

Organisatie: Jeugdgezondheidszorg (GGD West Brabant)

Contactpersoon : Medewerker Jeugdgezondheidszorg
Adres hoofdkantoor : Doornboslaan 225-227, 4816CZ Breda
Telefoonnummer : 088-6392051

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoonnummer : 076-3034242

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss - Regio Oosterhout**Locaties: De Fennaas, Menorah, Heijl, Dillehof****Organisatie: Politie alarmnummer (bij noodsituaties)**

Telefoonnummer : 112

Organisatie: Huisartsen Oosterhout (bij noodsituaties)

Contactpersoon : Medewerker HAP
Telefoonnummer : [0162 435 000](tel:0162435000)
Website : hapoosterhout.nl
Adres : Pasteurlaan 9a, 4901DH, Oosterhout

Organisatie: Veilig Thuis West- Brabant

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis
Adres : St. Ignatiusstraat 254, 4817 KK Breda
Telefoonnummer : 0800-2000
E-mailadres : info@veiligthuiswb.nl

Organisatie: Pomoc Holandia (voor Poolse kinderen/gezinnen)

Contactpersoon : Medewerker Jeugdhulp
Telefoonnummer : +31 (0)6 189 78 200
E-mailadres : info@pomocholandia.nl
Website : pomocholandia.nl

Organisatie: MEE Plus

Contactpersoon : Medewerker Mee Plus
E-mailadres : servicebureau@meeplus.nl
Contactpersoon : Medewerker MEE Plus
Telefoonnummer : 088 123 7100
Website : www.meeplus.nl

Organisatie: Surplus, algemeen Maatschappelijk Werk

Contactpersoon : Medewerker Maatschappelijk Werk
Adres : Klappeijstraat 44, 4901 HE, Oosterhout
Telefoonnummer : 0162 748 600/ 076 2082 200
E-mailadres : info-oost@surplus.nl
Website : www.surplus.nl

Organisatie: Jeugdzorg, CJG

Contactpersoon : Sociaal Team van gemeente Oosterhout
Telefoonnummer : 14 0162 óf www.oosterhout.nl/belafspraak-sociaalteam
Website : Oosterhout.nl
Adres : Slotjesveld 1, 4902 ZP, Oosterhout

Organisatie: GGD West Brabant

Contactpersoon : Medewerker GGD
Adres hoofdkantoor : Dillehof 3, 4907 BG Oosterhout
Telefoonnummer : 088-6392051
E-mailadres : contact@ggdhvb.nl

Organisatie: Jeugdgezondheidszorg (GGD West Brabant)

Contactpersoon : Medewerker Jeugdgezondheidszorg
Adres hoofdkantoor : Doornboslaan 225-227, 4816CZ Breda
Telefoonnummer : 088-6392051

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoon : 076-3034242

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss - Regio Geertruidenberg

Locaties: Soccer Center, Raamsdonksveer.

Organisatie: Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112

Organisatie: Huisarts Geertruidenberg (bij noodsituaties)

Organisatie : Huisartsenpraktijk Jacobs, Lammers & Smits
Adres : Walgang 95, 4931 DH Geertruidenberg, Nederland
Telefoonnummer : (0162) -512444
Bij spoed : (0162) -512444 keuze 1

Organisatie: Veilig Thuis West- Brabant

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis
Adres : St. Ignatiusstraat 254, 4817 KK Breda
Telefoonnummer : 0800-2000
E-mailadres : info@veiligthuiswb.nl

Organisatie: Surplus, algemeen Maatschappelijk Werk

Contactpersoon : Medewerker Maatschappelijk Werk
Adres : Prins Hendrikstraat 41 in Raamsdonksveer
Telefoonnummer : 076-2082200

E-mailadres : behandelteam@surplus.nl

Organisatie: Jeugdzorg, CJG

Contactpersoon : Medewerker CJG
Adres (hoofdkantoor) : Amerweg 15 A, 4931 NC, Geertruidenberg
Telefoonnummer : 0162-690120
E-mailadres : info@cjgelzu.nl

Organisatie: GGD West Brabant

Contactpersoon : Medewerker GGD
Adres hoofdkantoor : Walgang 97, 4931 DH, Geertruidenberg
Telefoonnummer : 088-6392051
E-mailadres : contact@ggdhvb.nl

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoonnummer : 076-3034242

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss - Regio Drimmelen
Locaties: De Zeggewijzer, De Zonzeel, Made.

Organisatie: Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112

Organisatie: Huisartsen Etten-Leur (bij noodsituaties)

Contactpersoon : Huisartsenpraktijk Dokters en co
Telefoonnummer : 0765934999
E-mailadres : doktersenco@live.nl
Website : <http://www.doktersenco.nl>

Organisatie: Veilig Thuis West- Brabant

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis
Adres : St. Ignatiusstraat 254, 4817 KK Breda
Telefoonnummer : 0800-2000
E-mailadres : info@veiligthuiswb.nl

Organisatie: Surplus, algemeen Maatschappelijk Werk

Contactpersoon : Medewerker Maatschappelijk Werk
Adres hoofdkantoor : Leuvenaarstraat 91, Postbus 90103, Breda
E-mailadres : drimmelen@surplus.nl
Telefoonnummer : 076-5027788

Organisatie: Jeugdzorg, CJG

Contactpersoon : Medewerker CJG
Adres (hoofdkantoor) : Amerweg 15 A, 4931 NC, Geertruidenberg
Telefoonnummer : 0162-690120
E-mailadres : info@cjgelzu.nl

Organisatie: GGD West Brabant

Contactpersoon : Medewerker GGD
Adres hoofdkantoor : Kapelstraat 1 (Bernarduskerk), 4921 XZ, Made
Telefoonnummer : 088-6392051
E-mailadres : contact@ggdhvb.nl

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoonnummer : 076-3034242

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss - Regio Dongen
Locatie: Dongen.

Organisatie: Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112

Organisatie: Huisartsen Dongen (bij noodsituaties)

Contactpersoon : Huisartsenpraktijk Kloosterpad
Adres : Kloosterpad 2, 5104 JT Dongen, Nederland
Telefoonnummer : (0162) -314897

Organisatie: Veilig Thuis Midden-Brabant

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis
Adres : Paleisring 144, 5038 WZ Tilburg
Telefoonnummer : 0800-2000
E-mailadres : info@veiligthuismiddenbrabant.nl
Website : www.veiligthuismiddenbrabant.nl

Organisatie: Maatschappelijk Werk Dongen

Contactpersoon : Medewerker Maatschappelijk Werk
Adres : Medisch centrum Beljaart, Kloosterpad 11-13 in Dongen
Telefoonnummer : 0162-319331
E-mailadres : dongen@imwregiotilburg.nl

Organisatie: GGD Dongen

Contactpersoon : Medewerker GGD
Adres : Kloosterpad 2, 5104 JT, Dongen
Telefoonnummer : 088-3687100 (jeugdgezondheidszorg)
E-mailadres : contact@ggdhvb.nl

Organisatie: Jeugdhulp Dongen

Contactpersoon : Medewerker Jeugdhulp Dongen
Telefoonnummer : 140162
Website : <https://www.ggdhvb.nl/locatie/dongen/>

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoonnummer : 076-3034242

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss - Regio Gilze en Rijen

Locatie: Den Butter

Organisatie: Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112

Organisatie: Huisartsen Gilze en Rijen (bij noodsituaties)

Contactpersoon : Medewerker Huisartsenpost
Organisatie : Huisartsenpraktijk Anne Frankplein
Adres : Anne Frankplein 2, 5122 CB Rijen, Nederland
Telefoonnummers : 0161-223290 Huisartsenpraktijk Verrest & de Vos
: 0161-227530 Huisartsenpraktijk Fleerakkers
: 0161-222658 Huisartsenpraktijk van Amelsfort
& de Koning
: 0161-223142 Huisartsenpraktijk Hendricx & van Thiel (bij
spoed druk in het keuzemenu op 1).

Organisatie: Veilig Thuis Midden-Brabant

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis
Adres : Paleisring 144, 5038 WZ Tilburg
Telefoonnummer : 0800-2000
E-mailadres : info@veiligthuismiddenbrabant.nl
Website : www.veiligthuismiddenbrabant.nl

Organisatie: IMW Regio Tilburg. Maatschappelijk werk en trainingen

Contactpersoon : Medewerker Maatschappelijk Werk

Adres : Lange wagenstraat 55H, 5126 BB, Gilze
Telefoonnummer : 0161-455257
E-mailadres : gilze-rijen@imwregiotilburg.nl
Website : www.imwregiotilburg.nl

Organisatie : **CJG** **Tilburg**
Contactpersoon : Medewerker jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar
Bezoekadres : Ringbaan West 227
Postadres : Postbus 3024, 5003 DA Tilburg
Telefoonnummer : 088-3687000

Organisatie: GGD West Brabant

Contactpersoon : Medewerker GGD
Adres hoofdkantoor : Rembrandtlaan 50, 5121 WL, Rijen
: Lange Wagenstraat 55, 5126 BB, Gilze
Telefoonnummer : 088-6392051
E-mailadres : contact@ggdhvb.nl

Organisatie: Jeugdhulp

Contactpersoon : Elise van Dongen
E-mailadres : sociaalteam@abg.nl óf elisevandongen@abg.nl
Telefoonnummer : 088-3821363/ 140161 (bereikbaar tussen 9.00 uur en 12.30 uur)

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoonnummer : 076-3034242

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss - Regio Moerdijk
Locaties: Sport-BSO Flekss – Zevenbergen, Klundert

Organisatie: Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112

Organisatie: huisartsenpost Breda (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 0168-32 65 60 (huisartsenpost Zevenbergen)

Organisatie: Veilig Thuis (in regio)

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis
Adres : St. Ignatiusstraat 254, 4817 KK Breda

Telefoonnummer : 0800-2000
E-mailadres : info@veiligthuiswb.nl

Organisatie: Algemeen Maatschappelijk Werk (in regio)

Contactpersoon : Medewerker Maatschappelijk Werk
Adres : Leuvenaarstraat 91
Telefoonnummer : 076-208 28 00
E-mailadres : klantenservice@surplus.nl

Organisatie: Jeugdzorg (in regio)

Contactpersoon : Centrum jeugd en gezin Moerdijk
Telefoonnummer : 0800 681 681 6
E-mailadres : info@cjgmoerdijk.nl

Organisatie: GGD (in regio)

Contactpersoon : Medewerker GGD
Adres : Bloedkoraal 1
Telefoonnummer : 088 639 20 51

Organisatie: Jeugdgezondheidszorg (in regio)

Contactpersoon : Medewerker GGD
Adres : Bloedkoraal 1
Telefoonnummer : 088 639 20 51

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoon : 076-3034242

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss – Regio Heusden en Waalwijk

Locatie: Drunen, Vlijmen, Baardwijk, RKDVC, Sprang-Capelle

Organisatie: Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112

Organisatie: Huisartsen Drunen (bij noodsituaties)

Contactpersoon : Huisartsenpraktijk Drunen
Adres : Tinie de Munnikstraat 21
Telefoonnummer : 0416 376 464

Organisatie: Huisartsen Waalwijk (bij noodsituaties)

Contactpersoon : Huisartsenpraktijk Baardwijk

Adres : De Coubertinlaan 16
Telefoonnummer : 0416 332 500

Organisatie: Gezondheidscentrum Sprang-Capelle

Contactpersoon : Gezondheidscentrum Vrijhoeve
Adres : Raadhuisplein 4
Telefoonnummer : -

Organisatie: Huisartsen Vlijmen (bij noodsituaties)

Contactpersoon : Huisartsenpraktijk Klein Vlijmen
Adres : Wilhelminastraat 24a
Telefoonnummer : 073 511 1377

Organisatie: Veilig Thuis Midden-Brabant

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis
Adres : Paleisring 144, 5038 WZ Tilburg
Telefoonnummer : 0800-2000
E-mailadres : info@veiligthuismiddenbrabant.nl
Website : www.veiligthuismiddenbrabant.nl

Organisatie: Maatschappelijk Werk Surplus

Contactpersoon : Maatschappelijk werk - Surplus
Adres hoofdkantoor : Leuvenaarstraat 91, Postbus 90103, Breda
Telefoonnummer : 076 – 208 22 00
E-mailadres : klantenservice@surplus.nl

Organisatie: Wijkwinkel Drunen

Contactpersoon : Wijkwinkel Drunen
Adres hoofdkantoor : Raadhuisplein 16, 5151 JH, Drunen
Telefoonnummer : 073-78-201-78
E-mailadres : wijkwinkeldrunen@contourdetwern.nl

Organisatie: Wijkwinkel Vlijmen

Contactpersoon : Wijkwinkel Vlijmen
Adres hoofdkantoor : Nassaulaan 32, 5251 JC, Vlijmen
Telefoonnummer : 073-511-74 74
E-mailadres : wijkwinkelvlijmen@contourdetwern.nl

Organisatie: Gemeente Waalwijk

Contactpersoon : Gemeente Waalwijk
Adres : Taxandriaweg 6
Telefoonnummer : 0416-683456
E-mailadres : info@waalwijk.nl

Organisatie: Voedselbank Waalwijk de Rijglaars

Contactpersoon : Voedselbank Waalwijk
Adres hoofdkantoor : Eerste Zeine 90 C
Telefoonnummer : 06-55703282
E-mailadres : info@voedselbankwaalwijk.nl

Organisatie: GGD Hart voor Brabant

Contactpersoon : Medewerker GGD
Adres : Burgemeester van de Heijdenstraat 3, Drunen
Telefoonnummer : 088-3687100 (jeugdgezondheidszorg)
E-mailadres : contact@ggdhvb.nl

Organisatie: Stichting Bijeen

Contactpersoon : Jeugd- en gezinsteam Bijeen Heusden
Telefoonnummer : 073 78 201 78
Website : bijeengeusden.nl

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoonnummer : 076-3034242

Voor de overige (kleinere) organisaties binnen regio de Langstraat kun je kijken op de website van "[Doe mee! In Heusden](#)". (Heusden, 2025)

Sociale kaart van Kinderopvang Flekss – Regio Zundert
Locatie: Zundert

Organisatie: Buurtsportcoach Zundert

Contactpersoon : Buurtsportcoach
Adres : Markt 1, Zundert
E-mailadres : info@buurtsportcoachzundert.nl
Telefoonnummer : -

Organisatie: Kinderopvang Flekss

Contactpersoon : Diego Theunissen
Adres : Neerloopweg 36, 4814 RS Breda
E-mailadres : diego@flekss.nl
Telefoonnummer : 076-3034242

Organisatie: Samen Sterk

Contactpersoon : 't Trefpunt
Adres : Laguitensebaan 60A, Rijsbergen
E-mailadres : info@samensterkrijsbergen.nl
Telefoonnummer : www.samensterktijsbergen.nl

Organisatie: Surplus

Contactpersoon : Huiskamer Achtmaal
Adres : van den berghstraat 2A, Achtmaal
E-mailadres : Zundert@Surplus.nl
Website : Surplus.nl

Organisatie: WijZijn Zundert

Contactpersoon : Wijzijn Zundert
Adres : Hoofdkantoor: Jacob Obrechtlaan 5, 4611 AP Bergen op Zoom
E-mailadres : info@meewestbrabant.nl
Telefoonnummer : 076 522 3090

Organisatie: Raadhuis Zundert

Contactpersoon : de vraagwijzer
Adres : Markt 1, 4881 CN Zundert
E-mailadres : -
Telefoonnummer : 076- 599 56 00

Organisatie: Veilig Thuis (in regio)

Contactpersoon : Medewerker Veilig Thuis
Adres : St. Ignatiusstraat 254, 4817 KK Breda
Telefoonnummer : 0800-2000
E-mailadres : info@veiligthuiswb.nl

Organisatie: Huisartsen Zundert (bij noodsituaties)

Contactpersoon : Huisartsenteam Blommerde & Poppelaars
Adres : De Welborg 6
Telefoonnummer : 076 597 3190

Organisatie: Politie/Ambulance/Brandweer alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer : 112

Organisatie: GGD West Brabant/Jeugdgezondheidszorg

Contactpersoon : GGD/Jeugdgezondheidsoverleg
Adres : Beukenlaan 5, 4881 KA Zundert
Mailadres : jgz.zundert@ggdwb.nl
Telefoonnummer : 088 639 20 51

Organisatie: CJG

Contactpersoon : CJG Zundert/Etten Leur
Adres : Raadhuisplein 4, 4873 BH Etten-Leur
Mailadres : info@cjgelzu.nl
Telefoonnummer : 076-5040159

Meld-, overleg- en aangifte plicht bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker of houder

1. Inleiding

Sinds juli 2013 geldt er een meld-, overleg- en aangifteplicht in de kinderopvang wanneer er aanwijzingen bestaan van een geweld- of zedendelict tegen een kind door een medewerker. Heeft een houder aanwijzingen van seksueel of ander geweld tegen een kind door een werknemer of gastouder? Dan moet de houder hierover in overleg gaan met de [vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs](#). De vertrouwensinspecteur overlegt met de houder of aangifte bij de politie nodig is. Zo ja, dan onderzoekt de politie of de werknemer of gastouder een misdrijf heeft gepleegd.

Medewerkers moeten bij aanwijzingen van een geweld- of zedendelict tegen een kind door een collega contact opnemen met hun werkgever. Vermoedt de medewerker dat de houder zich hier schuldig aan maakt, dan moet de medewerker aangifte doen bij de politie (zie 1.1.). Ouders kunnen met aanwijzingen van geweld tegen een kind ook contact opnemen met de vertrouwensinspecteur. Het is aan de houder (= het bevoegd gezag binnen de kinderopvangorganisatie) om te regelen of de houder zelf in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende (bijvoorbeeld een locatiemanager of directeur) dat namens hem/haar doet. Daar waar 'houder' in het stappenplan staat, kan daarom ook de gedelegeerde persoon worden gelezen.

1.1. Melding door een medewerker over de houder zelf

Indien de medewerker aanwijzingen heeft dat de houder zelf een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is, dan is de medewerker verplicht tot het doen van aangifte bij de politie.

Hij/zij kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de medewerker begeleiden bij het doen van aangifte.

1.2. Melding door een ouder over een medewerker of leidinggevende

Indien een ouder aanwijzingen heeft dat een medewerker of leidinggevende een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is, dan kan de ouder contact opnemen met de vertrouwensinspecteur. Daarnaast heeft de ouder de (reguliere) rechtsplicht om bij een redelijk vermoeden van een strafbaar feit aangifte te doen bij de politie.

De vertrouwensinspecteur zal de ouder adviseren om contact op te nemen met een leidinggevende van de kinderopvanginstelling. Betreft het de leidinggevende dan

is het advies om contact op te nemen met de houder. Zodra de kinderopvangorganisatie door de ouder is geïnformeerd, ontstaat voor hem/haar de meldplicht.

1.3. Melding door een ouder over een gastouder/volwassen huisgenoot

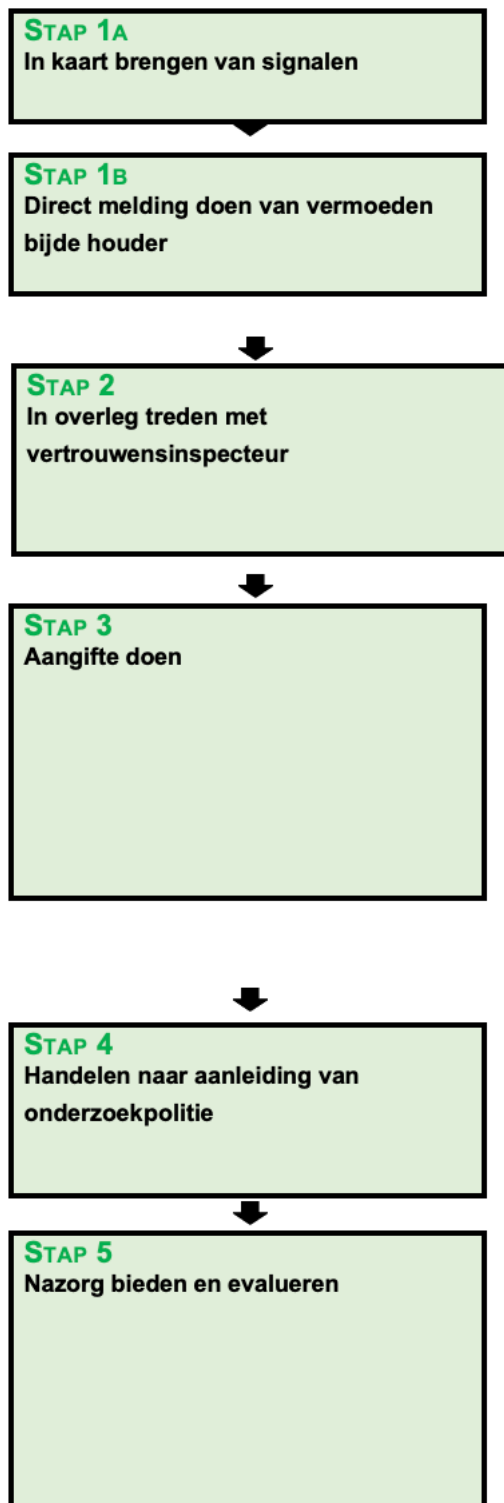
De situatie binnen de gastouderopvang wijkt af van de situatie in een kindercentrum. De gastouder werkt alleen, er is in de meeste gevallen geen arbeidsrelatie met het gastouderbureau en vaak is er regelmatig een volwassen huisgenoot aanwezig in de woning waar de kinderen worden opgevangen. Hoewel de bemiddelingsmedewerker van het gastouderbureau de gastouder begeleidt, is de kans op signalering door de bemiddelingsmedewerker zelf gering vanwege haar/zijn beperkte aanwezigheid tijdens opvanguren. De melding van een vermoeden van een mogelijk geweld- of zedenmisdrijf zal daarom in de praktijk vooral worden gedaan door de ouder. Zie hiervoor paragraaf 1.2.

1.4. Leeswijzer

Dit deel gaat eerst in op het stappenplan wanneer er een vermoeden bestaat dat een medewerker een geweld- of zedendelict heeft gepleegd tegen een kind. Daarnaast komen er preventieve maatregelen aan bod.

2. Stappenplan bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker

Onderstaande stappen worden in de volgende paragraaf toegelicht.

2.1. Toelichting op het stappenplan

Stap 1A: Signaleren

De beroepskracht of bemiddelingsmedewerker heeft een vermoeden of een signaal opgevangen of iemand laat doorschemeren dat er iets niet goed zit in de relatie tussen het kind en een collega werkzaam binnen de kinderopvangorganisatie.

De signalerende beroepskracht zal eerder ongewenste omgangsvormen van een collega naar een kind signaleren dan direct misbruik constateren. Niet in alle gevallen waarin beroepskrachten menend dat er niet goed met kinderen wordt omgegaan door een collega, is er sprake van een mogelijk geweld- of zedendelict. Desondanks mag niet aan deze signalen voorbij worden gegaan en zal onderzocht moeten worden wat er bij het kind wordt gesignaleerd.

De beroepskracht of bemiddelingsmedewerker dient altijd direct de houder op de hoogte te stellen van zijn/haar twijfels en niet zelf een afweging te maken.

Vermoedens zijn er in uiteenlopende gradaties. Als de beroepskracht of bemiddelingsmedewerker zich met een vermoeden over een collega geconfronteerd ziet, moeten de volgende acties ondernomen worden:

- Raadpleeg de signalenlijsten in bijlage 3, 4 en 9
- Documenteer wat is waargenomen
- Leg het signaal direct bij de houder neer

Stap 1B: Direct melding doen van vermoeden van geweld- of zedendelict jegens een kind bij houder

Wanneer een beroepskracht of bemiddelingsmedewerker vermoedt dat een collega binnen de kinderopvangorganisatie zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet de beroepskracht of bemiddelingsmedewerker dit direct melden bij de houder. Deze stap wordt zorgvuldig gedocumenteerd.

In het stappenplan wordt er van uitgegaan dat een beroepskracht of een bemiddelingsmedewerker een mogelijk vermoeden van kindermishandeling door een collega direct meldt bij de houder. In de praktijk kunnen ook de volgende personen deze melding van vermoeden van kindermishandeling door een medewerker doen:

a. Melding door het kind

Als de melding van een geweld- of zedendelict afkomstig is van een kind, is opvang en steun voor het kind het eerste aandachtspunt. De beroepskracht bij wie het slachtoffer de klacht meldt, is verplicht dit meteen te melden bij de houder. Deze laat weten

discreet te zullen handelen, maar belooft geen geheimhouding aan het kind. Naast Veilig Thuis worden zo nodig anderen ingeschakeld voor hulp. De ouders van het betrokken kind worden geïnformeerd. Aan de ouders wordt eveneens opvang en steun geboden. Het waarborgen van het gevoel van veiligheid van het kind is het uitgangspunt van dit handelen.

b. Melding door de ouder

Als de melding van de ouders komt, moet deze melding altijd serieus worden genomen. Feiten en constatering en zullen bij ouders worden nagevraagd. De beroepskracht geeft de melding direct door aan de houder. De ouder kan bij een redelijk vermoeden ook zelf contact opnemen met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

c. *Melding door derden*

Als de melding van derden komt, dient uitgezocht te worden over welke informatie deze persoon/personen precies beschikt/beschikken en waarop deze informatie is gebaseerd. De beroepskracht geeft de melding door aan de houder.

Melding over leidinggevende

Wanneer de melding van toepassing is op de leidinggevende dient door de constaterende beroepskracht direct de houder te worden ingeschakeld.

Melding over de houder/directie

Een bijzondere situatie betreft het geval dat het vermoeden het gedrag van de houder/directie zelf betreft. Het gaat hierbij immers om de situatie waarin het niet meer mogelijk is om intern hogerop melding te doen. In dat geval is de constaterende beroepskracht verplicht om aangifte te doen bij de politie. De beroepskracht kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur kan de beroepskracht begeleiden bij het doen van aangifte.

Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur

De houder is verplicht om direct in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

De vertrouwensinspecteur gaat samen met de houder na of er een redelijk vermoeden bestaat en adviseert de houder over aangifte. Wanneer er geen sprake is van een redelijk vermoeden, is nader onderzoek redelijkerwijs niet aan de orde. De houder zal in gesprek gaan met betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkhouding te herstellen. Indien de uitkomst is dat er een redelijk vermoeden bestaat van een gewelds- of zedendelict dan heeft de houder een aangifteplicht.

De houder is verantwoordelijk voor de registratie in deze stap.

Aangifteplicht voor houder

Indien de houder aangifte doet, treedt de vertrouwensinspecteur terug. Indien de houder weigert om aangifte te doen terwijl de vertrouwensinspecteur concludeert dat er een redelijk vermoeden bestaat, geldt de volgende escalatieladder:

1. Coördinator vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs probeert de houder te overreden
2. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs probeert de houder te overreden

3. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs legt contact met de burgemeester (het college van B&W) van de betreffende gemeente
4. De burgemeester zal de (zedes)politie inschakelen dan wel andere activiteiten vanuit zijn bevoegdheden initiëren.

NB. Het is aan de houder om te regelen of de houder zelf meteen in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende of locatiemanager dat namens de houder doet.

Stap 3: Aangifte doen

Indien na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden bestaat van een geweld- of zedendelict, dan heeft de houder een aangifteplicht.

Als deze stap wordt gezet, is er vanzelfsprekend nog steeds geen sprake van 'schuld' van de beroepskracht over wie het vermoeden is geuit: 'beschuldigd' staat niet gelijk aan 'schuldig'.

In geval van een reëel vermoeden neemt de houder, naast het doen van aangifte, de volgende maatregelen:

- a. Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
- b. Legt een draaiboek aan
- c. Raadpleegt Veilig Thuis en/of lokale GGD
- d. Regelt opvang van en/of ondersteuning voor kind(eren) en ouders

a. Stelt de beroepskracht in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief

In geval van een reëel vermoeden van een mogelijk geweld- of zedenmisdrijf, wordt de betreffende betrokken persoon in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief gesteld.

Als het een gastouder betreft, is er meestal geen sprake van een arbeidsrelatie tussen gastouder en gastouderbureau. De houder dient, omdat het een vermoeden betreft, maatregelen te treffen die ervoor zorgen dat de betreffende gastouder gedurende het onderzoek geen kinderen opvangt.

Daarnaast dienen de maatregelen zodanig te zijn dat een gastouder eveneens gerehabiliteerd kan worden indien uit het onderzoek van de politie blijkt dat de vermoedens niet juist zijn. Ook is het van belang mee te nemen dat een gastouder bij meerdere gastouderbureaus kan zijn ingeschreven. Bovenstaand geldt ook voor een vrijwilliger binnen de kinderopvangvoorziening.

b. Draaiboek aanleggen

De houder, of degene die in opdracht van de houder met deze taak belast is, draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en legt een draaiboek aan (zie bijlage 10).

c. Raadplegen Veilig Thuis en/of GGD

Veilig Thuis kan de kinderopvangorganisatie adviseren en ondersteuning bieden. Ook de GGD kan worden geraadpleegd. Voor adressen van de lokale GGD zie de sociale kaart in bijlage 2.

d. Het regelen van opvang voor kind(eren) en ouders

- Voor de ondersteuning voor het kind en de ouders

kan een beroep worden gedaan op een instelling als de GGD of Veilig Thuis. (Het calamiteitenteam van) GGD is gespecialiseerd in het begeleiden van organisaties bij calamiteiten. In overleg met ouders en GGD en/of Veilig Thuis, wordt bezien of de opvang in de kinderopvangorganisatie kan worden gecontinueerd dan wel dat er een andere oplossing moet worden geboden.

- De kinderopvangorganisatie informeert de ouders van het betreffende kind over de mogelijkheid aangifte te doen bij de politie.
- De houder of directie houdt contact, toont betrokkenheid en informeert de ouders regelmatig over de voortgang van het onderzoek en andere zaken die voor de ouders van belang zijn
- De ouders van de overige kinderen moeten worden geïnformeerd. Er kan gekozen worden om kinderen elders onder te brengen. Veilig Thuis kan worden ingeschakeld voor advies hoe bijvoorbeeld te handelen met de eigen kinderen van de beroepskracht.

Na het doen van aangifte stelt de politie in de regel een onderzoek in. De politie voert gesprekken met alle betrokkenen. Het initiatief voor het instellen van een onderzoek ligt bij de politie. De houder en directie dienen het onderzoek van de politie te volgen en zelf geen stappen te ondernemen die indruisen tegen de bewijslast van de politie.

Stap 4: Handelen naar aanleiding van het onderzoek van de politie

Het onderzoek van de politie kan leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de houder, directie of leidinggevende verschillende mogelijkheden om te handelen.

Rehabilitatie van de medewerker

De politie kan op grond van het verrichte onderzoek constateren dat er geen aanleiding is om aan te nemen dat er sprake is van een geweld- of zedendelict. De betrokken beroepskracht, die voor de duur van het onderzoek geschorst of op non-actief was gesteld, wordt door de houder of directie van de organisatie in zijn functie in ere hersteld. In een dergelijke situatie moeten het belang van de beroepskracht en het algemeen belang worden afgewogen en zou het bijvoorbeeld wenselijk kunnen zijn de betreffende beroepskracht binnen de kinderopvangorganisatie over te plaatsen.

Indien na het onderzoek van de politie blijkt dat er een klacht is ingediend op valse gronden, kan de directie de betrokken beroepskracht een rehabilitatietraject aanbieden. De directie kan dan tevens maatregelen nemen tegen degene die valselyk een beschuldiging heeft geuit. Dit kan variëren van de eis dat excuses worden aangeboden, tot schorsing of tot verwijdering.

Waarschuwing afgeven

De houder of directie kan besluiten tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, met de mededeling dat herhaling van het ongewenste gedrag arbeidsrechtelijke gevolgen heeft. Die waarschuwing kan dan worden opgenomen in het personeelsdossier.

Arbeidsrechtelijke maatregelen

Wanneer de houder of directie constateert dat er op grond van het verrichte onderzoek van de politie aanleiding is om aan te nemen dat kindermishandeling heeft plaatsgevonden, neemt de houder/directie maatregelen van arbeidsrechtelijke aard, zoals ontslag wegens een dringende reden

op grond van art. 677 en art. 678 boek 7 BW, of ontbinding van de arbeidsovereenkomst via de kantonrechter (art. 685 boek 7 BW).

In het geval dat het een gastouder betreft, dient de overeenkomst tussen het gastouderbureau en de gastouder

per direct te worden beëindigd, evenals de overeenkomst tussen de gastouder en ouder. In geval er een arbeidsovereenkomst bestaat tussen de gastouder en ouder, dan geldt ontslag zoals boven beschreven. In het geval dat het een vrijwilliger betreft, wordt de samenwerking per direct opgezegd.

Alle beslissingen worden zorgvuldig afgewogen en zorgvuldig geregistreerd door de houder of directie.

Stap 5: Nazorg bieden en evalueren

Het is belangrijk dat de kinderopvangorganisatie nazorg biedt aan alle betrokkenen. Ook het evalueren van de genomen stappen is belangrijk om in mogelijke toekomstige situaties adequaat te kunnen handelen.

Nazorg

Nazorg aan betrokken ouders en hun kinderen kan worden geboden door middel van ouderavonden, het uitnodigen van deskundigen daarbij of specifieke doorverwijzing. De kinderopvangorganisatie kan zich hierin laten adviseren door de GGD. Voor de kinderen kan, als dit nodig is of als de ouders van de kinderen dit nodig achten, extra hulp worden ingezet.

Het is belangrijk om bijzondere aandacht te hebben voor de psychische belasting van de overige beroepskrachten naar aanleiding van bovenstaand traject. Wanneer er getuigen zijn onder de beroepskrachten kan met hen apart worden besproken wat nodig is om het gebeurde te verwerken. Bij hen kunnen gevoelens van boosheid, onmacht, verdriet, schaamte en schuldgevoel een rol spelen. Andere beroepskrachten kunnen ook kampen met deze gevoelens. Hier kan aandacht aan worden besteed in de teamoverleggen en daar waar nodig ook individueel.

Als binnen een kinderopvangorganisatie een incident plaatsvindt, is de kans groot dat ook de media hiervan op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe er wordt omgegaan met de pers (zie bijlage 11).

Evalueren

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren. Dit is de verantwoordelijkheid van houder of directie.

- De houder of directie evalueert met medewerkers dat wat er gebeurd is en de procedures die zijn gevolgd
- Zo nodig wordt de zaak doorgesproken met andere betrokkenen
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden gedocumenteerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard
- Blijf alert op signalen. Mogelijk zijn er meer slachtoffers.

3. Preventieve maatregelen

Vanuit de Wet kinderopvang is het een vereiste voor dagopvang en BSO dat het risico op grensoverschrijdend gedrag door beroepskrachten, beroepskrachten in opleiding, stagiairs, vrijwilligers en overige aanwezige

volwassenen zoveel mogelijk wordt beperkt. De organisatie kan verschillende preventieve maatregelen nemen die het risico op grensoverschrijdend gedrag van een beroepskracht kunnen verminderen:

Scholing: ongewenste omgangsvormen en signalen van seksueel misbruik moeten worden opgemerkt. Beroepskrachten kunnen hierop geschoold worden.

Screening personeel: de wervings- en selectieprocedure van beroepskrachten moet strikt worden uitgevoerd. Screening van personeel door de werkgever moet beginnen bij de sollicitatieprocedure. Heeft de werknemer gaten in zijn/haar cv? Heeft hij goede referenties? Waarom is hij/zij weggegaan bij zijn vorige werkgever? Dit zijn allemaal vragen die beantwoord en beoordeeld moeten worden wil een kandidaat verder gaan in een procedure.

Transparant werken: informeer ouders tijdens het intakegesprek dat er wordt gewerkt met de meldcode. Benoem duidelijk dat er een meldplicht is voor wanneer er vermoedens zijn van een mogelijk geweld- of zedendelict door een collega en dat er een stappenplan wordt gehanteerd wanneer er een vermoeden is van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling. Informeer ouders bij wie zij binnen de organisatie terecht kunnen. Dit zou bijvoorbeeld de aandachtsfunctionaris kunnen zijn.

Open cultuur: het moet gewoon zijn elkaar aan te spreken of te bevragen en te overleggen met de leidinggevenden over vermoedens. De kinderopvangorganisatie dient tijd in te plannen voor regelmatig overleg, werkbegeleiding en intervisie.

Grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

1. Inleiding

Seksualiteit is een wezenlijk onderdeel van de ontwikkeling van jeugdigen naar volwassenheid. Binnen de kinderopvangorganisatie verdienen thema's als intimiteit en seksualiteit professionele aandacht. Door op een goede manier aandacht te besteden aan het onderwerp seksualiteit kan de kinderopvangorganisatie niet alleen bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen, maar ook bijdragen aan het voorkómen van grensoverschrijdende seksuele incidenten.

Kinderen die naar de kinderopvang gaan, moeten in de eerste plaats fysiek veilig zijn en zich ook zo voelen, ook op het gebied van seksualiteit. Daarnaast hebben zij, afhankelijk van hun leeftijd en situatie, ondersteuning nodig bij hun ontwikkeling op het gebied van intimiteit en seksualiteit. Wat door kinderen én beroepskrachten 'normaal' wordt gevonden op het gebied van seksualiteit is steeds aan verandering onderhevig. Veel meer dan vroeger speelt de beeldvorming in de media daarbij een rol.

Binnen de kinderopvangorganisatie is het belangrijk dat beroepskrachten de kennis hebben en overvaardigheden beschikken om kinderen in hun ontwikkeling te begeleiden en daarmee ook in hun seksuele ontwikkeling.

Beroepskrachten vinden het vaak lastig jonge kinderen pedagogisch te begeleiden bij hun seksuele ontwikkeling. Hoe maak je het thema bespreekbaar en hoe voorkom je seksueel grensoverschrijdend gedrag? En, wat moeten beroepskrachten doen én laten bij vermoedens van seksueel grensoverschrijdend gedrag op de groep? Als beroepskrachten weten welke factoren binnen de groep seksueel grensoverschrijdend gedrag beïnvloeden, kunnen ze hierop inspelen om ongewenst gedrag te voorkomen.

1.1. Leeswijzer

In dit deel komt aan de orde wat te doen wanneer er een vermoeden bestaat van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling. Er wordt aandacht besteed aan de seksuele ontwikkeling van kinderen en wanneer gedrag daadwerkelijk grensoverschrijdend is. Ook worden preventieve maatregelen beschreven.

2. Stappen bij signalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Onderstaande stappen worden in de volgende paragraaf toegelicht.

2.1.Toelichting op de stappen

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Wanneer er signalen zijn dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hier mee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, is het belangrijk dat deze signalen in kaart worden gebracht en goed worden geïnterpreteerd. Soms zal iets vrij duidelijk zijn aan te merken als ontoelaatbare handeling, maar vaker zal het gaan om minder duidelijke signalen die niet direct te duiden zijn.

Het is belangrijk om deze signalen serieus te nemen. De beroepskrachten kunnen met elkaar onderzoeken wat zij bij de kinderen merken. Door met collega's of de bemiddelingsmedewerker te overleggen en van gedachten te wisselen, kan een signaal beter worden beoordeeld. De volgende acties kunnen helpen de signalen te onderbouwen:

- Raadpleeg de signalenlijst uit de handleiding (zie bijlage 3 en 4)
- Bespreek de signalen met collega's of de bemiddelingswerker, aandachtsfunctionaris, leidinggevende of gedragswetenschapper
- Vraag een gesprek aan met de leidinggevende

Leg de mogelijke signalen vast (in het kinddossier, zie bijlage 8). Als de beroepskracht vervolgens twijfelt of concludeert dat er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende conform stap 2.

Stap 2: Melden van het gedrag

Wanneer de beroepskracht signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende.

De ouders van de kinderen die het gedrag vertonen of ermee zijn geconfronteerd moeten op de hoogte worden gebracht.

Het is belangrijk dat de kinderopvangorganisatie alles goed registreert (in het kinddossier). Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen, dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Privacywetgeving dient hierbij in acht te worden genomen.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

De leidinggevende is in overleg met de directie verantwoordelijk voor een eerste beoordeling van de voorgelegde situatie. Daarbij zal in het algemeen de beroepskracht die het gedrag heeft gemeld en eventueel collega's, worden gehoord. Ook Veilig Thuis, CJG, ZAT of de GGD kan hiervoor worden ingeschakeld. Hierbij wordt de ernst van het gedrag bepaald.

Wanneer wordt geconstateerd dat er geen sprake is van leeftijdsadequaat gezond gedrag, wordt gecategoriseerd hoe ernstig het gedrag is. Bij alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag dienen de ouders van zowel het kind dat het gedrag vertoont als het kind dat met het gedrag is geconfronteerd te worden geïnformeerd. Het is belangrijk om met ouders in gesprek te blijven gedurende het proces. Daarnaast dient bij alle vormen gekeken te worden of het seksueel overschrijdende gedrag een signaal is van onderliggende problematiek.

Er kunnen verschillende gradaties grensoverschrijdend gedrag worden onderscheiden:

- a. *Licht seksueel grensoverschrijdend gedrag* kan worden gezien als een noodzakelijke stap om normen en waarden te leren kennen en zal bij veel kinderen op bepaalde momenten in de

ontwikkeling voorkomen. Het is nodig dat de beroepskracht dit gedrag begrenst, hierop reageert en hierover spreekt met ouders.

- b. *Matig seksueel grensoverschrijdend gedrag* is ontoelaatbaar; het is belangrijk om een duidelijk verbod in te stellen. Aan het kind moet worden uitgelegd dat dit gedrag niet mag en er moet worden uitgelegd waarom dit niet mag. De betrokken kinderen kunnen in de groep worden geobserveerd. Belangrijk is dat er met de kinderen wordt gecommuniceerd en dat ouders actief betrokken worden. De leidinggevende overlegt met Veilig Thuis, een gedragswetenschapper of externe hulpverlening of advies noodzakelijk is.
- c. *Ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag* vereist dat er direct wordt ingegrepen. Er moeten maatregelen worden genomen die kunnen garanderen dat het gedrag niet meer kan voorvallen. De houder dient ingelicht te worden om verdere stappen te kunnen ondernemen, ook omdat de houder eindverantwoordelijk is voor alle interne en externe communicatie. Bij ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag dient stap 4 te worden ingezet.

Ook voor deze stap geldt, dat alle signalen en stappen goed worden vastgelegd in het kinddossier.

Stap 4: Maatregelen nemen

De houder bepaalt welke maatregelen moeten worden genomen wanneer er sprake is van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen:

- a. Het instellen van een intern onderzoek. Het is belangrijk nauw samen te werken met expertorganisaties zoals Veilig Thuis, het zorgadviesteam en de GGD. Bij ernstige zaken is het aan te bevelen een onderzoeksteam te vormen waar vertegenwoordigers van de kinderopvangorganisatie en externe deskundigen deel van kunnen uitmaken. Dit onderzoeksteam kan het incident onderzoeken en de directie advies geven hoe te handelen. Het aanleggen van een draaiboek kan structuur bieden bij de uitvoer van het onderzoek (zie bijlage 10)
- b. Het regelen van ondersteuning voor het kind en de ouders
- c. Aanbieden van excuses voor falend toezicht/onveilige situatie vanuit de kinderopvang. Hierbij wordt tevens benadrukt dat wordt onderzocht hoe verbeteringen binnen de kinderopvangorganisatie kunnen worden doorgevoerd om mogelijke herhaling te voorkomen
- d. Aanbieden van opvang en professionele hulp voor alle kinderen en hun ouders die op welkewijze dan

ook betrokken zijn geweest bij het grensoverschrijdende seksuele gedrag. Emotionele begeleiding van de direct betrokken ouders is noodzakelijk

- e. Indien een kind seksueel grensoverschrijdende handelingen heeft uitgevoerd bij een ander kind dan is het belangrijk gesprekken te voeren met beide partijen ouders en gezamenlijk te komen tot oplossingen. Creëer van beide partijen ouders 'bezorgde ouders' en zoek naar een gezamenlijk belang. De kinderopvangorganisatie vertegenwoordigt de belangen van alle kinderen. Dat kan betekenen dat de kinderopvangorganisatie beslissingen neemt die één van beide partijen niet zint. De kinderopvangorganisatie kan tegen het volgende dilemma aanlopen: gaat een kind van de kinderopvang af of niet? En is dat op basis van een besluit van de kinderopvangorganisatie of van de ouders (opzeggen plaatsingsovereenkomst)? Belangrijk is de ouders altijd te informeren over de gemaakte keuze en deze te beargumenteren
- f. Afscherming van het kind dat het grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

De leidinggevende en/of houder/directeur draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en registreert dit in het betreffende kinddossier.

Stap 5: Beslissen en handelen

De beoordeling van het incident en het advies uit het (eventuele) interne onderzoek kunnen leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de houder verschillende mogelijkheden om te handelen richting het kind dat het seksueel grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

- a. *Het kind blijft op de groep*
Wanneer de houder/directie constateert dat er op grond van het verrichte onderzoek geen aanleiding is aan te nemen dat het gedrag zich zal herhalen of dat de aanwezigheid van het kind volgens betrokken partijen bedreigend is voor andere kinderen, kan in overleg met betrokken ouders, worden besloten het kind op de betreffende groep van de kinderopvangorganisatie te laten.
- b. *Het kind gaat naar een andere groep of kinderopvangorganisatie*
De houder/directie kan besluiten dat het in het belang is van het kind en/of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd zijn, dat het kind naar een andere groep binnen de betreffende kinderopvangorganisatie, naar een andere locatie of naar een geheel andere kinderopvangorganisatie gaat. De houder/directie kan hierin de ouders adviseren en eventueel contact opnemen met een andere kinderopvangorganisatie. Ook kunnen ouders zelf de conclusie trekken dat hun kind naar een andere locatie of kinderopvangorganisatie gaat.
- c. *Het inzetten van hulp*
Met advies van Veilig Thuis en in overleg met de ouders kan hulpverlening voor het kind worden ingezet.
- d. *Melding bij Veilig Thuis*
De houder/directie doet een melding bij Veilig Thuis (conform de meldcode in deel 1). Het gedrag van het kind kan namelijk ook op andere problematiek wijzen.

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

Aanbevolen wordt het personeel persoonlijk te informeren. Daarnaast kunnen alle betrokkenen zo spoedig mogelijk over het seksueel overschrijdende gedrag op de hoogte worden gebracht middels een brief of een gezamenlijke (ouder)bijeenkomst. De directie is verantwoordelijk voor de nazorg en de evaluatie.

Er kan informatie worden gegeven over de concrete maatregelen die getroffen zijn ten aanzien van het kind of de kinderen die met het gedrag

geconfronteerd werden. Ook kan aangegeven worden welke concrete maatregelen er ten aanzien van het kind dat het gedrag vertoonde genomen zijn en het verdere verloop van het onderzoek.

Als bij een kinderopvangorganisatie een incident plaatsvindt, is er een kans dat ook de media hiervan op de hoogte raken. Het is verstandig van tevoren zorgvuldig te overwegen hoe hiermee zal worden omgegaan (zie bijlage 11).

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren:

- De houder evalueert met beroepskrachten en eventueel andere betrokkenen wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd
- Zo nodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere (externe) betrokkenen
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht

- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het seksueel grensoverschrijdend gedrag worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de houder/directie op een centraal punt bewaard conform geldende privacywetgeving.

3. Seksuele ontwikkeling van kinderen en grensoverschrijdend gedrag

Ieder kind maakt in zijn algemene ontwikkeling een seksuele ontwikkeling door. In zijn eigen tempo, wanneer hij daaraantoe is, verkent hij zijn eigen lichaam en dat van anderen. Baby's hebben intimiteit en liefdevolle aanraking nodig voor een gezonde ontwikkeling. Zij zijn heel zintuiglijk ingesteld. Huidcontact is belangrijk. Zo ontdekken zij hun lichaam. Naarmate ze ouder worden ontdekken ze verschillen tussen zichzelf en anderen en worden zij nieuwsgierig naar andere kinderen. Bij het verkennen van hun lichaam kunnen ook lustgevoelens ontstaan. Dit is een normaal onderdeel van de ontwikkeling. Peuters kunnen vanuit hun nieuwsgierigheid vragen stellen over thema's als waar baby's vandaan komen en doen onschuldige seksuele spelletjes zoals doktertje spelen. Dit hoort allemaal bij de seksuele ontwikkeling. Vaak is het voor volwassenen een meer beladen onderwerp dan voor kinderen. Het is dus van belang dat de opvoeder vanuit een 'kinderbril' het gedrag van het kind bekijkt. Hoort het bij de ontwikkeling en leeftijdsfase of niet?

Als twee kinderen samen spelen, is het van belang te kijken of het spel met wederzijdse instemming plaatsvindt. Ook is het belangrijk dat de kinderen in min of meer dezelfde fase zitten. Als er een groot leeftijdsverschil is tussen kinderen, zitten ze in verschillende ontwikkelingsfasen en hebben dus ook andere behoeftes.

Als twee kinderen van vier jaar samen doktertje spelen, doen ze dat omdat ze alle twee in dezelfde fase zitten: een fase waarin ze hun lichaam en gevoelens aan het ontdekken zijn. Een ouder kind, bijvoorbeeld van tien jaar, dat met een kind van bijvoorbeeld vier jaar doktertje speelt scheelt in zijn seksuele ontwikkeling te veel jaar van het kind van vier. Een kind van tien jaar is die fase van ontdekking al lang voorbij. Hij is aan het begin van de puberteit en beleeft seksualiteit op een ander manier. 'Te ver gaan' is in dat geval seksueel grensoverschrijdend gedrag waarbij de oudste door zijn emotioneel en fysieke overwicht de ander tot handelingen aanzet die hij niet kan weigeren en/of waar de ander niet aan toe is. Bovendien kan er bij zo'n leeftijdsverschil ook sprake zijn van manipulatie waarbij de ander wordt gedwongen iets te doen wat hij niet wil.

Seksueel gedrag van kinderen wordt over het algemeen geaccepteerd binnen bepaalde grenzen. Maar die grenzen kunnen voor eenieder anders liggen. Dat is

afhankelijk van de eigen waarden en normen van de beroepskracht, de waarden en normen van de kinderopvangorganisatie en/of de waarden en normen van de ouders. Het is belangrijk dat de beroepskrachten binnen de kinderopvangorganisatie hierover met elkaar in gesprek gaan en blijven.

Terminologie en definitie

Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag gaat het om seksueel gerichte aandacht tot uiting komend in non-verbaal, verbaal of fysiek gedrag, dat zowel opzettelijk als niet opzettelijk kan zijn. De gedragingen worden door het kind dat ze ondergaat, als ongewenst ervaren. Meestal is er sprake van machtsongelijkheid tussen de kinderen. Degene die het ondergaat bepaalt of het gedrag ongewenst is. Dit kan van kind tot kind verschillend zijn. Bij seksuele intimidatie is er sprake van gedrag dat gekenmerkt wordt door eenzijdigheid, ongewenstheid of dwang.

Wanneer is seksueel gedrag grensoverschrijdend?

Bij het signaleren van grensoverschrijdend seksueel gedrag is het belangrijk dat de beroepskracht vertrouwt op zijn intuïtie, op zijn gevoel: wat is dit raar/wat is er met dit kind aan de hand? De signalenlijsten (bijlage 3 en 4) en de observatielijst (bijlage 5) kunnen als hulpmiddel dienen om de

signalen in kaart te brengen. Het is belangrijk het kind zorgvuldig te observeren en na te gaan: waarom vind ik dit, wat zie ik nog meer bij dit kind? Een volgende essentiële stap is het bespreken van deze signalen met een collega, leidinggevende of aandachtsfunctionaris.

Ondanks het feit dat seksuele spelletjes of het verkennen van het lichaam door kinderen bij kinderen bij de gewone seksuele ontwikkeling horen, zijn er ook grenzen bij (seksueel getinte) spelletjes tussen kinderen onderling. Voor alle leeftijden geldt dat alle lichamelijke spelletjes waarbij kinderen elkaar pijn doen, te ver gaan.

Er zijn meerdere criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel gedrag grensoverschrijdend is. Als aan één van deze criteria **niet** voldaan is, is er mogelijk sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Deze criteria zijn:

1. **Criterium 1 toestemming:** om van een gezond seksueel contact te kunnen spreken, moeten beide partijen daar toestemming voor hebben gegeven. Maar om toestemming te kunnen geven, moet men oud, wijs of geïnformeerd genoeg zijn om in te kunnen schatten:
 - Wat er precies gaat of kan gebeuren
 - Wat de consequenties kunnen zijn
 - Of het gebruikelijk is binnen een bepaalde groep of in de gegeven situatie. Toestemmen houdt bovendien meer in dan ja-knikken op een simpel verzoek en mag niet verward worden met geen verzet plegen.
2. **Criterium 2 vrijwilligheid:** een gezond seksueel contact gebeurt altijd op vrijwillige basis. Er mag geen sprake zijn van dwang, geweld, manipulatie, dreiging of groepsdruk.
3. **Criterium 3 gelijkwaardigheid:** om van een gezond seksueel contact te kunnen spreken, moet er een gelijkwaardige relatie bestaan tussen de betrokkenen. Dit betekent dat er een zeker evenwicht moet zijn tussen beide partijen op het gebied van onder meer leeftijd, kennis, intelligentie, aanzien, macht, levenservaring, ontwikkelingsniveau en status.

Andere criteria: ontwikkeling, context en zelfrespect

Er zijn nog enkele andere criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel (getint) gedrag grensoverschrijdend is. Zo is er bijvoorbeeld sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag als het seksueel gedrag niet aangepast is aan de context of als het gedrag van weinig zelfrespect getuigt.

Voorbeelden: een kind dat in het openbaar zijn penis toont of

masturbeert.

Daarnaast is er de vraag of het gedrag aangepast is aan de leeftijd of de ontwikkelingsfase. Is dat niet het geval, dan is er sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Voorbeelden:

- Een 8-jarige die naar porno zoekt op het internet
- Een 10-jarige die geslachtsgemeenschap heeft met een 12-jarige

4. Preventieve maatregelen

Vanuit de Wet kinderopvang is het een vereiste voor dagopvang en bso dat het risico op grensoverschrijdend gedrag door kinderen zoveel mogelijk wordt beperkt. Kinderopvangorganisaties en gastouderbureaus kunnen preventieve maatregelen nemen die seksueel overschrijdend gedrag kunnen verminderen. Het is belangrijk een pedagogische visie op seksualiteit te ontwikkelen.

Deskundigheid op het gebied van seksualiteit en de ontwikkeling van kinderen: het is belangrijk te zorgen voor voldoende deskundigheid van de beroepskrachten op het vlak van normale seksuele ontwikkeling van kinderen en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Agendeer met enige regelmaat het thema seksualiteit. Op deze manier wordt het belang hiervan aangegeven en wordt seksualiteit als een normaal onderwerp gezien. Dit kan bijvoorbeeld in teamoverleg, werkoverleg, kind-bespreking en intervisie.

Inzicht in de risicofactoren: organisaties kunnen een inventarisatie van risicofactoren maken: welke factoren beïnvloeden mogelijk het risico op seksueel grensoverschrijdend gedrag? De organisatie kan maatregelen nemen om de geconstateerde risico's op te heffen of te beperken en hierop beleid en praktijk aan te passen.

Hanteren van gedragsregels: de kinderopvangorganisatie kan afspraken maken over hoe de organisatie wil dat beroepskrachten en kinderen met elkaar omgaan. Dit geldt voor zowel kinderen onderling, als voor het contact tussen beroepskrachten en kinderen. Het is belangrijk deze gedragsregels te implementeren en actueel te houden. Belangrijk daarbij is dat bij de totstandkoming van deze gedragsregels niet alleen beroepskrachten, maar ook de kinderen die hier zelf over mee kunnen praten betrokken zijn. Regels zouden gevisualiseerd kunnen worden en op verschillende plaatsen in de groep kunnen hangen. Ook kunnen de gedragsregels worden opgenomen in de voorlichtingsbrochures van de kinderopvangorganisatie.

Aandacht voor communicatie van kinderen: onderstaand zijn een aantal voorbeelden opgenomen van hoe met en door kinderen gecommuniceerd kan worden in relatie tot seksueel gedrag. Betrek ouders bij de (gespreksvoering rondom) deze onderwerpen:

- Geef zelf het goede voorbeeld: stel eigen grenzen, respecteer die van anderen (ook die van kinderen) en reageer als iemand een grens overschrijdt

- Zorg voor voldoende momenten waarin een open gesprek met kinderen mogelijk is en kinderen zich vrij voelen iets aan de orde te stellen
- Leer kinderen de meest gangbare woorden voor de geslachtsdelen. Anders kunnen ze - indien nodig - niet onder woorden brengen wat ze hebben meegemaakt. Maak hier binnen het team afspraken over
- Leer kinderen dat er maar een paar mensen zijn die hen bloot mogen aanraken. En dat ze het moeten vertellen als iemand anders dat doet
- Leer kinderen nee te zeggen en weg te gaan als iemand hen aanraakt op een manier die ze niet prettig vinden. [Dit filmpje](#) kan hierbij ondersteunend zijn
- Help kinderen begrijpen/onderscheiden wie ze wel en niet kunnen vertrouwen. Praat hier met ze over en luister naar hun input
- Bespreek met kinderen het verschil tussen leuke en niet-leuke geheimen. Moedig kinderen aan om geheimen die hem of haar slecht doen voelen, te delen met iemand die ze vertrouwen. Laat kinderen weten dat je zelf altijd beschikbaar bent om te praten en te luisteren

- Maak gebruik van voor kinderen ontwikkelde boekjes of spelletjes om onderwerpen rond seksualiteit bespreekbaar te maken, kijk op: www.seksualiteit.nl.

Afspraken over internetgebruik: steeds meer kinderen, zowel jong als ouder, maken gebruik van het internet. De volgende mogelijkheden kunnen helpen bij het maken van afspraken rondom internetgebruik:

- Eigenlijk het belangrijkste: met de kinderen praten over internet en over datgene wat zij er doen
- Zorg voor eigen apparatuur van de kinderopvangorganisatie waar kinderen mee op internet kunnen en laat kinderen geen gebruik maken van meegebrachte telefoons, iPads, etc.
- Stel gedragsregels op voor internetgebruik
- Houd toezicht bij het internetgebruik (zet de computer met het beeldscherm richting groep)
- Installeer software die bepaalde sites kan blokkeren en waarmee gevolgd kan worden wat erop de apparatuur gebeurt
- Organiseer een ouderavond over dit onderwerp.